

együtt a népek testvériségét. Lehetővé vált végre a sovínizmustól mesterségesen egymás ellen uszított testvérnépek őszinte békéje és harmóniája. Ennek a harmóniának következményeként megindult az egyre mélyebb kulturális közlekedés is. Most már nem ismeretlen előttünk a népi demokratikus országok irodalma, művelődése: egyre több könyvüket olvashatjuk, egyre több értéküket ismerkedhetünk meg.

Igy került sor három cseh kommunista újságíró: Szvoboda, Tucsková és Szvobodová — egy férfi, két asszony — figyelemreméltó könyvének magyar kiadására. Harci dokumentum ez a könyv, dokumentuma a csehszlovák dolgozók osztályöntudatának, forradalmi éberségének, cselekvőkészségének. 1948 februárjának prágai eseményeiről számol be a három szerző, az adatok napló-szerű hitelével, az élmény friss lendületével. Lényegében kilenc nap története sűrűsödik egy-egy ezeken a lapokon: a február 17. és 25. közti napok.

Tudjuk, hogy ezekben a napokban Csehszlovákia népe történelmi választást előtt állt. A kormányban, parlamentben, az állami élet pozícióiban még fontos helyeket töltöttek be a reakció képviselői. Az elnöki hatalom a rosszemlékű Benes Eduárd kezében volt; a burzsoázia pártjai pedig államsínyre készültek. Számítottak ebben az imperialista hatalmak támogatására is. A kormánymunka szabotálásával, Gottwald kormányából való tömeges kiválásukkal meg akarták bénítani az államgépezetet. Azt remélték, hogy a kormányválság felidézésével teljesen átjátszhatják a reakció kezére a hatalmat. A könyv elmeséli, mint hiúsultak meg ezek a mesterkedések, mint zúzta össze Zenkl, Drtina, Krajina és a többi burzsoá politikus cselvetéseit a csehszlovák munkásosztály osztályharcos szellemének kemény kiállása. A Csehszlovák Kommunista Párt harci ébersége. A reakció megbukott, s 1948 február 25. után Csehszlovákia népe megindulhatott a szocializmus útján.

ANGYAL ENDRE

JÓKAI MÓR: SÁRGA RÓZSA.

A Szépirodalmi Kiskönyvtár által most kiadásra került Jókai kis regény, a Sárga Rózsa az írónak nem a legismertebb regényei közé tartozik. S vajjon miért ez az írása került kiadásra? Jókai a Sárga Rózsa c. regényét pályájának utolsó éveiben írta, amikor már ő is belátta, hogy a képzelet váraitra épített, a valóság takargatására vagy annak megszépítésére szolgáló írásainak nem sok az értelme. Új témakört keresett a valóság talajából, amit úgy ahogy van, megmászhatatlanul örökíthet meg művészetével.

A Sárga Rózsa valóban ilven írásmű.

A történet röviden: egy csikósnak és egy

gulyásnak versengése a kocsmárosleány kezéért. Jókai alakjait nem díszíti fel az akkori idők divatja szerint mindenféle népies cicomákkal, hanem őket a maga valójukban, társadalmi harcaikban állítja élénk. Décsi Sándorban, főhősében, megrajzolja a magyar pusztai élet eszményi alakját, az egyeneslelkű, erős, bátor, becsületes magyart.

A Sárga Rózsa megőrizte egy század után is számunkra a Hortobágy igazi arcát. Aki olvassa, az szinte az Alföld levegőjével szívja tele tüdejét, s megismerheti belőle a pusztai élet minden mozzanatát, ellátva az író színes nyelvezetével, de a maga teljes, megmászhatatlan, hű valóságában.

LÁZÁR GYÖRGY

VÖRÖSMARTY MIHÁLY: VÁLOGATOTT KÖLTEMÉNYEI. (Szépirodalmi Könyvkiadó.)

Százötven éve született: mondták már konzervatív nemesnek és multja dicsőségén kesergő búsmagyarnak, pesszimista filozófusnak és örületbe bukó zseninek, romantikusnak és klasszikusnak, Habsburg-pártinak és dekadensnek — a maga emberét látta benne a terebélyesedő budzsoázia felé kacsintgató gentry, a Milencum, a ferencjózsefi „boldog békeidők” hamis fényében tündöklő hivatalos Magyarország csakúgy, mint a Horthy-rezsim fajmagyarkodó, alpatrióta kultúrbürokratái, s a sok csitógó frázis, ünnepélyes körmondat, a nyugatról importált izmusok zavaros tömkelegében elszikkadt a lényeg: Vörösmarty a nép költője, — ha a szónak nem is olyan közvetlen értelmében, mint Petőfi és Arany, — költészete haladó költészet. S ez a költészet igazán csak ma, a felszabadult Magyarországon indulhat el hódító útjára, hogy eljusson a nép, a nemzet nagy fiait megillető méltó helyre: a nép szívébe.

Vörösmarty költői pályájának kezdete egybeesik a reformkorral. A reformkor Magyarországon a feudalizmus mélyreható válsága: az osztrák gyarmatosítás, ellentétbe állítja egymással a termelőerőket és a termelési viszonyokat. A nemesség rádőbben arra, hogy a dolgok menetén egyedül csak a polgári átalakulás segíthet, de azt már nem látja tisztán, hogyan lehetne ezt a polgári átalakulást úgy megvalósítani, hogy kiváltságai, vezetős szerepe továbbra is megmaradjon. Szeretné felszámolni a gyarmati függést, de tudja, hogy ehhez fel kéne számolni a jobbágyak földesúrtól való függését is, mert a függetlenséget csak nemzeti egységfronttal lehet kiharcolni. Egyszóval a nemesség kompromisszumot akar: olyan polgári átalakulást, melyben néhány, a maga számára jelentős változtatással tovább élnek, uralkodnak a feudális viszonyok. Vörösmarty költészetében a reformkor nemesi ideológiájának ez az ellentmondásos jellege legjobban a „Za-